

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 5. decembra 2013*

„Območje svobode, varnosti in pravice — Uredba (ES) št. 805/2004 — Evropski nalog za izvršbo nespornih zahtevkov — Pogoji za potrditev odločbe kot naloga za izvršbo — Položaj, v katerem je bila odločba izdana v državi članici upnika v sporu med osebama, ki ne opravljata poslovne ali poklicne dejavnosti“

V zadevi C-508/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landesgericht Salzburg (Avstrija) z odločbo z dne 31. oktobra 2012, ki je prispela na Sodišče 9. novembra 2012, v postopku

Walter Vapenik

proti

Josefu Thurnerju,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi M. Safjan (poročevalec), predsednik senata, J. Malenovský, sodnik, in A. Prechal, sodnica,
generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za avstrijsko vlado A. Posch, agent,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,
- za nemško vlado T. Henze, agent,
- za Evropsko komisijo W. Bogensberger in A.-M. Rouchaud-Joët, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 6(1)(d) Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru tožbe, ki jo je W. Vapenik s stalnim prebivališčem v Salzburgu (Avstrija) vložil zoper zavrnitev svojega predloga za izdajo evropskega naloga za izvršbo zamudne sodbe, izdane proti J. Thurnerju s stalnim prebivališčem v Ostendeju (Belgija), ker postopek zoper zadnjenavedenega, potrošnika, ni bil sprožen v državi članici njegovega stalnega prebivališča.

Pravni okvir

Uredba št. 805/2004

- 3 V uvodnih izjavah 8, 9 in 20 Uredbe št. 805/2004 je navedeno:
 - „(8) Evropski svet je v svojih zaključkih v Tampereju menil, da je treba dostop do izvršbe v državi članici, ki ni država članica izdaje sodbe, pospešiti in poenostaviti z odpravo vseh vmesnih ukrepov, ki naj bi se opravili pred izvršbo v državi članici, kjer se izvršba zahteva. Sodbo, ki jo je sodišče izvora sodbe potrdilo kot evropski nalog za izvršbo, je treba za namen izvršbe obravnavati, kot da je bila izdana v državi članici, v kateri se zahteva izvršba. [...] Ureditev izvršbe sodb bo še naprej urejala nacionalna zakonodaja.
 - (9) Tak postopek bo prinesel znatne prednosti v primerjavi s postopkom exequatur, ki ga določa Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42, kakor je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 1496/2002 z dne 21. avgusta 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 60); v nadaljevanju: Uredba št. 44/2001], ker ni potrebna odobritev sodne oblasti v drugi državi članici z zamudami in izdatki, ki jih ta prinese.
- [...]
- (20) Zahtevki po potrditvi kot evropskega naloga za izvršbo za nesporne zahteve je za upnika neobvezen, saj bo morda namesto tega raje izbral sistem priznanja in izvršitve v skladu z Uredbo (ES) št. 44/2001 ali drugim pravnim aktom Skupnosti.“

- 4 Člen 1 te uredbe določa:

„Namen te uredbe je uvedba evropskega naloga za izvršbo za nesporne zahteve, da bi z določitvijo minimalnih standardov omogočili prost pretok sodb, sodnih poravn in javnih listin po vseh državah članicah brez vsakršnih vmesnih postopkov, ki bi jih bilo treba opraviti v državi članici izvršbe pred priznanjem in izvršitvijo.“

- 5 Člen 3(1) navedene uredbe določa:

„Ta uredba se uporablja za sodbe, sodne poravnave in javne listine o nespornih zahtevkih.

Zahtevek se šteje za nespornega, če:

- (a) se je dolžnik izrecno strinjal z njim s pripoznanjem ali s poravnavo, ki jo je potrdilo sodišče ali je bila sklenjena pred sodiščem med postopkom; ali
 - (b) mu dolžnik med sodnim postopkom ni nikoli ugovarjal skladno z ustreznimi postopkovnimi pravili na podlagi zakonodaje države članice izvora; ali
 - (c) dolžnik ni bil navzoč ali zastopan na obravnavi sodišča glede navedenega zahtevka po tem, ko je na začetku ugovarjal zahtevku med sodnim postopkom, če tako ravnanje pomeni tiho pripoznanje zahtevka ali dejstev, ki jih je navedel upnik v skladu z zakonodajo države članice izvora; ali
 - (d) se je dolžnik izrecno strinjal z njim v javni listini.“
- 6 Člen 6 te uredbe, naslovljen „Pogoji za potrditev kot evropskega naloga za izvršbo“, v odstavku 1 določa:

„Sodba o nespornem zahtevku, izdana v državi članici, se kadar koli na zahtevo sodišču izvora potrdi kot evropski nalog za izvršbo, če:

- (a) je sodba izvršljiva v državi članici izvora;
 - (b) sodba ni v nasprotju s pravili o sodni pristojnosti, ki so določeni v oddelkih 3 in 6 Poglavja II Uredbe (ES) št. 44/2001;
 - (c) so sodni postopki v državi članici izvora izpolnili pogoje, kot so določeni v poglavju III, kadar je zahtevek nesporen v smislu člena 3(1)(b) ali (c); in
 - (d) je bila sodba izdana v državi članici stalnega bivališča dolžnika v smislu člena 59 Uredbe (ES) št. 44/2001, v primerih, ko:
 - je zahtevek nesporen v smislu člena 3(1)(b) ali (c); in
 - se nanaša na pogodbo, ki jo sklene oseba, potrošnik, za namen, ki se lahko šteje, da je za izven njegovega poslovanja ali poklica; in
 - je dolžnik potrošnik.“
- 7 Poglavje III Uredbe št. 805/2004 določa minimalne standarde za postopke o nespornih zahtevkih.

Uredba št. 44/2001

- 8 V uvodni izjavi 13 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:
- „Šibkejša stranka mora biti v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščitena s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.“
- 9 Člen 15(1), ki spada pod oddelek 4 poglavja II Uredbe št. 44/2001, določa:
- „V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom [...]:
- (a) če gre za pogodbo o prodaji blaga na obroke; ali

- (b) če gre za pogodbo o posojilu z obročnim odplačevanjem ali za kakršno koli drugo obliko posojila za financiranje prodaje blaga; ali
- (c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.“

10 Člen 16(1) in (2) navedene uredbe določa:

„1. Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi članici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči kraja, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.

2. Druga pogodbeni stranka lahko sproži postopek zoper potrošnika samo pred sodišči države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.“

11 V skladu s členom 35(1) te uredbe „se sodna odločba ne prizna, če se ni upoštevalo določb oddelkov 3, 4 ali 6 poglavja II“.

12 V oddelkih 3, 4 in 6 poglavja II Uredbe št. 44/2001 so določena pravila glede pristojnosti v zadevah v zvezi z zavarovanjem, pristojnosti za potrošniške pogodbe in izključne pristojnosti.

13 Člen 43(1) te uredbe določa:

„Obe stranki lahko zoper razglasitev izvršljivosti vložita pravno sredstvo.“

14 Člen 45(1) navedene uredbe določa:

„Sodišče, pri katerem se vloži pravno sredstvo iz člena 43 ali 44, zavrne razglasitev izvršljivosti oz. prekliče razglasitev izvršljivosti samo na podlagi enega izmed razlogov iz členov 34 in 35. Svojo odločitev mora sprejeti brez odlašanja.“

Uredba (ES) št. 593/2008

15 V uvodnih izjavah 23 in 24 Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeni obligacijski razmerja (Rim I) (UL L 177, str. 6) je navedeno:

„(23) V pogodbah, pri katerih velja ena pogodbeni stranka za šibkejšo, bi morala biti ta šibkejša pogodbeni stranka zaščitena s kolizijskimi pravili, ki so za varstvo njenih interesov ugodnejša od splošnih pravil.

(24) Zlasti kar zadeva potrošniške pogodbe, bi morale kolizijsko pravilo omogočati zmanjšanje stroškov reševanja sporov, ki so večinoma spori majhne vrednosti, in upoštevati razvoj tehnik prodaje na daljavo. Zaradi usklajenosti z Uredbo (ES) št. 44/2001 bi moral biti po eni strani pogoj za uporabo pravila za varstvo potrošnika sklicevanje na koncept usmerjanja dejavnosti, po drugi strani pa bi bilo treba ta koncept v Uredbi (ES) št. 44/2001 in tej uredbi usklajeno razlagati [...]“

16 Člen 6(1) te uredbe določa:

„[...] [Z]a pogodbo, ki jo fizična oseba sklene za namen, ki ga ni mogoče obravnavati kot poslovno ali poklicno dejavnost te osebe (potrošnik), z drugo osebo, ki opravlja svojo poslovno ali poklicno dejavnost (podjetnik), [se] uporablja pravo države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, pod pogojem, da podjetnik:

(a) izvaja svoje poslovne ali poklicne dejavnosti v državi, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče, ali

(b) na kakršen koli način usmerja take dejavnosti v to državo ali več držav, vključno s to državo,

in da pogodba spada v okvir takih dejavnosti.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

17 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je W. Vapenik s tožbo, ki jo je vložil pri Bezirksgericht Salzburg (Avstrija), na podlagi posojilne pogodbe, sklenjene med njim in J. Thurnerjem, zahteval, naj se temu naloži plačilo zneska 3 158 EUR, povečanega za obresti in stroške. W. Vapenik je tožbo pri navedenem avstrijskem sodišču vložil kot pri sodišču, pristojnem po kraju izpolnitve obveznosti, ki sta ga izbrali stranki. Ne ob sklenitvi pogodbe ne ob vložitvi tožbe ni nobena od strank opravljala poslovne ali poklicne dejavnosti.

18 J. Thurner se, čeprav mu je bila tožba vročena in mu je sodni vročevalec v Belgiji vročil vabilo na obravnavo, sojenja ni udeležil. Bezirksgericht Salzburg je torej izdalo zamudno sodbo. Ta sodba je bila po pošti poslana J. Thurnerju, ki zoper njo ni vložil pritožbe, zato je postala pravnomočna in izvršljiva.

19 W. Vapenik je nato pri Bezirksgericht Salzburg vložil zahtevo za izdajo evropskega naloga za izvršbo te sodbe v skladu z Uredbo št. 805/2004. Navedeno sodišče je to zahtevo zavrnilo in se pri tem sklicevalo na člen 6(1)(d) te uredbe, saj je ugotovilo, da tožba proti J. Thurnerju, potrošniku, ni bila vložena v državi članici njegovega stalnega bivališča.

20 W. Vapenik je zoper to odločbo pri predložitvenem sodišču vložil pritožbo in pri tem navedel, da so bili pogoji za izdajo evropskega naloga za izvršbo na podlagi člena 6(1), od (a) do (c), Uredbe št. 805/2004 izpolnjeni, saj je bila posojilna pogodba sklenjena med posameznikoma. Člen 6(1)(d) te uredbe, ki določa, da se ta nalog med drugim izda, kadar sopogodbjenik potrošnika deluje v okviru svoje poslovne ali poklicne dejavnosti, naj se torej za zadevo iz postopka v glavni stvari ne bi uporabljal.

21 V teh okoliščinah je Landesgericht Salzburg prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 6(1)(d) Uredbe [...] št. 805/2004 razlagati tako, da ta določba zajema le pogodbe med podjetniki kot upniki in potrošniki kot dolžniki, ali pa zadošča, da je dolžnik potrošnik, tako da ta določba velja tudi za zahtevke, ki jih ima potrošnik zoper drugega potrošnika?“

Vprašanje za predhodno odločanje

22 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 6(1)(d) Uredbe št. 805/2004 razlagati tako, da se uporablja tudi za pogodbe, sklenjene med osebama, ki ne opravljata poslovnih ali poklicnih dejavnosti.

- 23 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da iz zahtev za enotno uporabo prava Unije in iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze iz določbe prava Unije, ki se pri opredelitvi smisla in področja uporabe ne sklicuje posebej na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno in enotno v vsej Uniji, pri čemer je treba pri tej razlagi upoštevati sobesedilo določbe in cilj, ki mu sledi zadevna ureditev (glej zlasti sodbo z dne 27. junija 2013 v zadevi Malaysia Dairy Industries, C-320/12, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 24 Iz besedila člena 6(1)(d) Uredbe št. 805/2004 je razvidno, da je potrošnik oseba, ki sklene pogodbo za namen, ki se lahko šteje, da je zunaj njegovega poslovanja ali poklica. Ta določba ne pojasnjuje, ali je status podjetnika sopogodbenika tega potrošnika pomemben za opredelitev druge stranke kot „potrošnika“. Status potrošnikovega sopogodbenika tudi ni razviden iz drugih določb te uredbe, zato je treba glede na to, da navedena določba ne napotuje na pravo držav članic, pomen in obseg pojma „potrošnik“ iz te določbe ugotoviti glede na okvir, v katerega je umeščen, in glede na cilj, ki mu sledi Uredba št. 805/2004.
- 25 V zvezi s tem in da bi se zagotovilo spoštovanje ciljev, ki jim sledi evropski zakonodajalec na področju pogodb, ki jih sklepajo potrošniki, kot tudi skladnost prava Unije, je treba zlasti upoštevati pojem „potrošnik“ iz drugih predpisov prava Unije. Ker so pravila, določena z Uredbo št. 805/2004, dopolnilna glede na pravila, ki jih vsebuje Uredba št. 44/2001, so določbe zadnjenavedene uredbe še posebej upoštevne.
- 26 Tako je treba najprej spomniti, da sistem varstva potrošnikov, ki ga med drugim uvaja Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288), temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do podjetnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti (glej zlasti sodbe z dne 14. junija 2012 v zadevi Banco Español de Crédito, C-618/10, točka 39; z dne 21. marca 2013 v zadevi RWE Vertrieb, C-92/11, točka 41, ter z dne 30. maja 2013 v zadevi Asbeek Brusse in de Man Garabito, C-488/11, točka 31).
- 27 Poleg tega je namen posebne ureditve, vzpostavljene med drugim z določbami Uredbe št. 44/2001 o sodni pristojnosti za potrošniške pogodbe, kot izhaja iz uvodne izjave 13 te uredbe, zagotoviti primerno varstvo potrošniku kot pogodbeni stranki, ki velja za gospodarsko šibkejšo in pravno manj izkušeno od sopogodbenika, ki dejavnost opravlja poklicno ali pridobitno.
- 28 V tem okviru je Sodišče večkrat razsodilo, da se člen 15(1) Uredbe št. 44/2001, ki vsebuje pojem „potrošnik“, nanaša le na končnega potrošnika, ki je zasebnik in se ne ukvarja s poklicno ali pridobitno dejavnostjo (glej v tem smislu sodbo z dne 14. marca 2013 v zadevi Česká spořitelna, C-419/11, točka 32).
- 29 Nazadnje, kot je razvidno iz uvodnih izjav 23 in 24 Uredbe št. 593/2008, je zahteva, da morajo biti v pogodbah šibkejša pogodbenega stranke – med katere spada potrošnik – zaščitene, priznana tudi, kadar gre za določitev prava, ki velja za potrošniške pogodbe. Člen 6(1) te uredbe v ta namen določa, da so pogodbe, sklenjene med potrošnikom in podjetnikom, pod nekaterimi pogoji urejene s pravom države, v kateri ima potrošnik običajno prebivališče.
- 30 Ti pravni instrumenti tako priznavajo, da je treba zaščititi šibkejšo pogodbeno stranko, kadar je pogodba sklenjena med osebo, ki ne opravlja poslovne ali poklicne dejavnosti, in osebo, ki tako dejavnost opravlja.
- 31 Ob upoštevanju cilja varstva potrošnikov iz zgoraj navedenih določb prava Unije, ki je ponovna vzpostavitev enakosti med strankami v pogodbah, sklenjenih med potrošnikom in podjetnikom, uporabe teh določb ni mogoče razširiti na osebe, glede katerih to varstvo ni utemeljeno.

- 32 Tako je Sodišče že razsodilo, da posebnih pravil o pristojnosti na področju pogodb, ki jih sklenejo potrošniki, ni mogoče uporabiti za pogodbe, sklenjene med osebama, ki opravljata poslovno ali poklicno dejavnost (glej v tem smislu sodbo z dne 19. januarja 1993 v zadevi Shearson Lehmann Hutton Inc., C-89/91, Recueil, str. I-139, točki 11 in 24).
- 33 Vendar je treba ugotoviti, da takega neravnotežja med strankami prav tako ni v pogodbenem razmerju, kakršno je to iz postopka v glavni stvari, to je razmerju med osebama, ki ne opravljata poslovnih ali poklicnih dejavnosti. Zato za to razmerje ne more veljati ureditev varstva, ki se uporablja za potrošnike pri sklepanju pogodb z osebami, ki opravljajo poslovno ali poklicno dejavnost.
- 34 Tako razlago potrjujeta sestava in sistematika pravil o pristojnosti na področju pogodb, ki jih sklenejo potrošniki, ki so določena v členu 16(1) in (2) Uredbe št. 44/2001, v skladu s katerim je za postopke, ki jih sproži potrošnik ali so sproženi zoper njega, določena pristojnost sodišča kraja, v katerem ima potrošnik stalno prebivališče. Iz tega izhaja, da se ta določba uporablja le za pogodbe, v katerih obstaja neravnotežje med pogodbenima strankama.
- 35 Poleg tega je treba upoštevati, da so pravila, določena z Uredbo št. 805/2004, dopolnilna v razmerju do tistih o priznavanju in izvrševanju sodnih odločb iz Uredbe št. 44/2001.
- 36 V zvezi s tem je treba pojasniti, da čeprav potrditev sodbe v zvezi z nespornim zahtevkom kot evropskega naloga za izvršbo v skladu z Uredbo št. 805/2004 omogoča izognitev postopku *exequatur*, določenem z Uredbo št. 44/2001, pa neobstoj take potrditve ne izključuje možnosti izvršitve navedene sodbe na podlagi postopka *exequatur* iz zadnjenavedene uredbe.
- 37 Vendar če bi se opredelitev pojma „potrošnik“ v okviru Uredbe št. 805/2004 razlagalo širše kot v okviru Uredbe št. 44/2001, bi to lahko povzročilo neskladnosti pri uporabi teh uredb. Ureditev izjem iz prvonavedene uredbe bi lahko namreč imela za posledico nepotrditev sodbe kot evropskega naloga za izvršbo, medtem ko bi bila izvršba te sodbe vseeno mogoča v okviru splošne ureditve iz Uredbe št. 44/2001, saj pogoji, pod katerimi ta ureditev toženi stranki dopušča, da izdaji naloga za izvršbo nasprotuje zaradi kršitve pravil o pristojnosti države stalnega prebivališča potrošnika, ne bi bili izpolnjeni.
- 38 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da se pojem „potrošnik“ v smislu člena 6(1)(d) Uredbe št. 805/2004 nanaša na osebo, ki sklene pogodbo za namen, za katerega se lahko šteje, da je zunaj njenega poslovanja ali poklica, z osebo, ki izvaja svojo poslovno ali poklicno dejavnost.
- 39 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1)(d) Uredbe št. 805/2004 razlagati tako, da se ne uporablja za pogodbe, sklenjene med osebama, ki ne opravljata poslovnih ali poklicnih dejavnosti.

Stroški

- 40 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

Člen 6(1)(d) Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov je treba razlagati tako, da se ne uporablja za pogodbe, sklenjene med osebama, ki ne opravljata poslovnih ali poklicnih dejavnosti.

Podpisi